

M A G Y A R K Ü R I R.

Bécs, Kedden, Augustus' 5dikén, 1824.

Spanyol Ország.

Madridban Júl. 3d közönségessé tetett az a' levél, mellyet a' Pápa' Követje, a' százados-innep kihirdetésének alkalmatosságával a' Püspökökhöz, Apáturokhoz, és az egyházi Rendek' Előjáróihoz intézett illeténképen: „Örömem tolik benne, hogy Atyaságodnak ezennel küldhetek egy nyomtatványt azon levéiből, mellyet XII Leo Pápa' Ő Szezsége, a' szent székre lett ki-neveztetésének alkalmatosságával a' Catholicus világnak minden Püspökjeihez intézett, 's ugyancsak egy nyomtatványt azon Bullából is, mellynek ereje szerint Ő Szezsége az 1825dik esztendőre a' közönséges százados-innepet megrendelte. — Ő Szezsége, mint a' ki tanúja vala azon virtusoknak, buzgóságnak, állhatatosságnak, és vitéz bátorságnak, mellynek a' spanyol Papság a' zürzavaros időkben jeleit adta, hogy a' vallásnak tisztaságát, és az Anyaszentegyháznak jussait megőrizhesse, teljes bizodalommal vagon az iránt, hogy nyájának ezen nevezetes részében egyik legerősebb oszlopát fogja feltalálni munkájának előmozdításában, és az ő legfőbb méltóságából folyó kötelességeinek teljesítésében. — Azon időben emeltetvén-fel Ő Szezsége szent Péternek székebe, a' midőn az isteni gondviselés a' Catholicus Királynak békőjít szélytszaggatta, ennélfogva a' spanyol királyi széknak helyreállítása szóros egybetűggesben vagon az ő fő Pásztorágba való lépésével, 's Ő Szezsége különösen is részt veszen egy olly Monarchának és Nemzetnek boldogságában,

mellyeknek sok jussok vagon ama békességgel és nyugodalommal való éléshez, mellyet a' mostani idő szülte tébolyodás megzavart. — Mint minden hívőknek közönséges atyja, örömet szívéhez is szorítaná Ő Szezsége öszveségesen mindnyájokat 's a' midőn a' világ előtt a' váltság-nak, megengesztelődésnek, és határtalan irgalmasságnak esztendejét ezennel kihirdeti, abban buzgó óhajtasainak 's minden iparkodásainak egyedül való czélja az, hogy határt vessen ama gonosz versengésnek, mellyek annyi sok rosszat vonván mind az Országokra mind az Anyaszentegyházra, mind az Európai Státusok társaságának nagy familiáját, mind az ezeket formáló magános familiákat, mind a' mái napig egymástól elszakasztották. — Igaz hogy sokaknak hibáikat és tévelygéseiket kelle sajnállani; hanem mind azon hibák és tévelygések ki nem farszthatták az irgalmasság Istenének könyörületességét, ki azt akarja hogy a' bűnös megtérjen és el ne kárhozzék; 's a' szent Atya azt reményli, hogy az Úr' szolgáinak keresztényi kegyességek és evangyéliomi intéseik, az eltévelyedett atyafiakat, lassan lassan ismét az igaz útra fogják vezérelni. Reményli, hogy a' boszszuállásnak kölcsönös érzése, a' valóságos lelki szeretet törvényeinek meghódolván, ki fognak aludni. 's felelevenedik majd ismét azon felbaráti szeretet, melly nélkül az Apostolnak fenyegetése szerencsétlenségünkre beteljesednek: Ti pedig, kik egymást marcangoljátok, meglássátok, hogy egymást meg ne emészétek. — Végezetül, a'

midőn én Ő Szentségének parancsolatjából Atyaságoddal ezeket közlém, megkülönböztetett tiszteletemnek érzéseit szerencsém vagyom ismét megújítani, melly-nélfogva kérem a' Mindenhatót, hogy Atyaságodat számos esztendőhig éltesse."

A' Király Júl. 8d Cueneaba megérkezett, 's a' püspöki palotába szállott meg. A' Királyi Hercegek, mint tudva vagyon, Madritban maradának.

Királyi parancsolatnál fogva, a' Madriti royalista önnvállalkozottak egy Bata-lionnal fognak megszorítottatni, 's úgy hiszik, hogy ez a' rendszabás minden Spanyol Országi nagyobb városokra ki fog terjesztetni.

Algesirásba Jún. 22d megérkezett a' Syrene nevet viselő anglus Fregát; ezkövetik, a' mint hallik számos ágyúzó Galeonok és két gőzhajók, 's így Júl. közepére minden hajók Algír alatt fognak lenni, a' mikor majd annak ágyúztatása el is kezdődik.

Portugallia.

A' Lisbonai Udvari-Ujság Jún. 28d egy királyi parancsolatot közöl, melly azt tartja hogy a' political vélekedések miatt bizonyos személyek ellen indított perek, a' mennyire csak lehet siettessenek, hogy így a' kiknek a' köz-bocsánat' jótéteményéhez jussok vagyon, azzal minél előbb élhessenek. — Miniszter Gróf de Subserra egy kerülő-level által parancsolja az Országbeli polgári tisztségeknél, hogy tegyenek jelentést nekik, azon seregeknek mozgásáról, mellyek kinek kinek kerületében történének. — Minckelőtte a' Cortesi-gyűlés elkezdéné tanácskozásait, a' jelenvaló törvény-könyveket egy különösen e' végre kinevezett Junta vizsgálat alá fogvanni. Ez a' Jmna jelentést fog tenni a' Királynak az általa jónak tartott változtatásokról, melly jelentést a' Király a' Cor-

tesig-nyűlés elébe fog terjesztetni. — A' mint hallik, a' Lisbonában lévő spanyol Nagykövet Herczeg Villa-Hermosa, vissza fog menni Madritba, 's helyét Gróf Revilla-Gigedo fogja bétölteni, a' kinek helyébe ismét Párizsba az előbb nevezett fog menni. — Azt beszélik, hogy Donna Jouromenha számkivettett, mivel a' Királynéval titkos levelezést folytatott. Marsal Beresford, és mások, mind híjába iparkodának arra nézve, hogy a' Királyt számkivető parancsolatjának visszavonására reabírassák.

Nagy Britannia és Irlandia.

A' Sandwich szigetek' Királynéjának Júl. 10d történt temetéséről még a' következendőket közölhetjük: A' melly parade-ágyra ez a' Fejedelem-aszszony kitétetett, a' mellett körös-körül virággokkal teljes edények állanak, 's a' fekvő-helynek környéke rózsá-levelekkel hintetett-bé. A' koporsón függöttek a' különbéle színes tollakból készített hadi palastok; csinosan egybefűzött sárga tollak ábrázolák a' Királyné' koronáját, melly a' koporsóra helyeztetett. Ennek labanál egy réztáblán ez az írás vala bémetszve a' csendes tenger szigetei lakosainak nyelvcken:

TAMEHAMALOU ELI

No na aina o awahi

Make I. Pelekani

21 makaiiki toitou

London 8 kemahoe o ke makaiiki 1824. (Tamehamalou, Sandwich szigetek' Királynéja megholt Londonban Júl. 8d 1824, életének 22d esztendőjében) A' test, mellyet hallovas szekér vitt, a' Sz. Márton templomának egy boltzatjába tétetett, míg majd hajóra fog szállítatni, melly a' Sandwich szigetekre vigye. A' Sandwich szigetek Királya és Királynéja néhány esztendővel ezelőtt a' keresztényen vallásra tértek. Midőn a' Királynak tudtára adták feleségé-

nek kimúlását, darab ideig nagy megindulásban volt azután felfelé függesztvén szeméit, így szólott: „Ó az Egbe ment.“ Később pedig ezt mondá: „Fudom, hogy a' mit csak tehet ember, mind azt véghez vitték körülötte.“

A' történeteknek különös egybeütközésénél fogva, Lord Byronnak 's a' Sandwich szigetek Királynéjának temetési pompájokkal egy időben esett egy nagy rangú Chinai aszszonyságnak temetése is, ki néhány hetek óta lakott Angliában. Ez az első fő rangú Chinai aszszony, kit Európában eddigelé látni lehetett. Nem tudhatni mi okból hagyta oda hazáját. Kötvetőji valának a' férje, és a' bátyja. Az aszszony nem volt több 20 esztendősnél. Arcvonásának minden tatár caractere mellett is, ötet szépnek lehetett tartani. Kötvetőinek választásában nagy izléssel bírt, 's azok nagy gazdagságnak valának jelei; hanem az Európai módokat soha sem követte. Legkedvesebb időtöltését az olvasásban találta, rabszolgái olykor egész nap is olvasák előtte a' nevezetesebb chinai munkákat. De mind ezen könyvekhez vonszó szeretet nem tartóztaták őtet abban, hogy a' férjfiak' hizelkedő tekintete iránt tetszését ki ne mutassa; 's látogatókat örömet tett rendkívül hosszú és veresre festett körmeivel, 's képzelhetetlen hiesiny lábaival.

Júl. 19d mint a' Király koronáztatásának esztendőnként előforduló napján, csaknem minden harangok megvonattak, 's a' hajókon lévő pattantyússág, és a' Towerbeli ágyúk tisztelet-lövéseket tevének. A' Towerben ki volt szegezve a' királyi zászló.

Herczeg Eszterházy Pál a' Londoni Udvarnál lévő Ausztriai cs. k. Nagykövet Londonba újra megérkezett.

A' Brasiliai Császárnak, és a' Portugalliai Királynak Meghatalmazottjaik között

Canning és Neumann Uraknak jelenléteben Júl. 12d tartatott az első hivatalos tanácskozás a' külső dolgokra ügyelő Miniszteri palotában. Más nap ugyan ezen tárgybán második gyűlés tartatott.

Nagy Britannianak jövedelme a' Jan. 5d bevégeződött esztendőben 57 millió 672,999 font Sterlingre ment; a' költsége pedig 50 millió 962,014 fontra; úgy hogy a' maradék 6 millió 710,085 font St. A' bévitel ment 1821-ben 50 millió 792,765 f. Sterlingre; 1822-ben 50 millió 500,095 fontra; 1823-ben 25 millió 751,638 fontra; a' kivitel ánglus termékekben és portéktakban 1821-ben ment 40 millió 851,744; 1822-ben 44 millió 236,555; 1823-ban 45 millió 804,572 font Sterlingre; az öszve-séges kivitel pedig 1821-ben 51 millió 451,434; 1822-ben 55 millió 464,122; 1823-ban 52 millió 408,277 font Sterling volt. A' mult esztendei kevesedés leginkább onnan ered, hogy idegen és colonialis portéka kevesebb vitetett-ki, 's ennek értéke 9 millió 227,589 font Sterlingről 8 millió, 603,904 font Sterlingre szállott. Különben a' mult esztendei bévitel becsének nevelkedése eléggé mutatja hogy a' kereskedés mindegyre neveledik. A' feljebb megnevezett kimutatásban Nagy Britannianak Irlandiával való kereskedése azonban nincs befoglalva. A' kereskedő hajók' száma valamivel, de csak igen kevésel, alább-szállott.

Spanyol Amerika.

Júl. 21 némelly Dátum nélkül való tudósításokat közöl az Etoile Peruból, mellyek szerint Gen. Canterac Usquilnál közel Truxillóhoz megverte Bolivárt, ki ezen esztében 4000 embert vesztett. Ezen vesztesége után Bolívar odahagyta Perut, 's Columbia felé elevezett. — Ugyan az említett Ujság jelenti Új-Spanyol Országból, hogy Oaxaca tartományja elszakadott

a' Mexicói Igazgatástól, és spanyol uradalom alá kívánkozik.

A' Sun nevű Londoni Ujság Júl. 2od., egy levélnek, melly Vera-Cruzból Júl. elsőjén indult, következő kivonását közli: „Egész Új-Spanyol Ország nagy politikai megrázkodtatáshoz nagyon közel. Ez idő szerint ottan, ugy szollván, semmi igazgatás nincsen; némelly tartományok nem akarnak részt venni a' szövetségben; mások azt mutatják, mintha Yturbidének megjelenését óhajtának. — Magoktól régi Spanyoloktól hallam, kik pedig részesek valának a' volt Császárnak megbuktatásában, hogy az Yturbide pártja igen nagy, és újra való megjelenését nyilván kívánják. — Az Ország belsejéből következő újabb tudósításokat vévénk: Quintana, és Bustamente Generálisok, kik nagy talentumu és hatalmas befolyással bíró férfiak, Guadalaxarában általvevék az Insurgensek' vezérlését, 's Villa de Leonban, fő hadiszállásoknak helyén, 4000 emberből álló seregek nagyon. Ők a' Congressust szélytosztaták, 's annak tagjait mindenféle elűzék. A' mint mutatják, czéljok az, hogy Guadalaxarát Mexicótól függetlenné tegyék, de valóságos igyekezetek abban áll, hogy az Yturbide tekintetét újra helyreállítsák. A' Congressusnak egy kevés ideig 10,000 embere volt; de ezen sereget a' nevezett történet nagyon leolvasztotta, 's a' szökődés divatjában kezd lenni a' Köztársaság' seregei között. Oberster Requero, 1200 embert vezérelvén, a' Mexicói Congressus ellen kiűtötte a' lázzadás' zászlóját Yscuacanban Xalapa mellett; utóbb nevezett várost elfoglalta, 's lakosait fegyverrelből kivetkeztette. — Mindennek egyező vélekedéssel azt tartják, hogy ezen egész Új-Spanyol Országban magát jelentgető forrás, az Yturbide visszsaállítására vezető nagy plánumnak előljáró

postája. De lehet tőle tartani, hogy ez a' plánum igen véres polgári haddal fog végrehajtatni.“

A' Courier, melly különben nem igen fogta pártját a' spanyol Coloniák függetlensége' ügyének, 's mostanában kezd ahog igen hajlandó lenni, egy levelet közöl Mexicóból Május' 22dikéről, mellyben a' többek között ez említettik: Újabb tudósításokat vévénk Angliából az iránt, hogy Yturbide csakugyan ki akar kötni Mexicóban. Ennélfogva az Igazgatás kettőzteti vigyázásait, mellynek következtében f. h. közepén egy Yturbidistákból álló lázzasztó ezimboraságnak tagjai elfogattattak. Ezen ezimboraságnak ez vala választott-mondása: Istenért, a' függetlenségért, és az Igulai hőért!“

B é c s.

Ő Cs. K. Felsője Júl. 22d költ kegyelmes határozása szerint az itteni Univerzitasnál a' Physiologia' és a' felsőbb Anatomia' nagyérdemű Profesorának Dr. J. Enhossék Mihály Úrnak megengedni méltóztatott, hogy a' Svélus Király Ő Felsőjétől nyert Vasa Vitez-rendnek ékességét elfogadhassa és hordozhassa.

Bécsben a' marha húsnak fonjja Augustus hónapra. Ezüstben 7, V. Czban 17 1/2 xrra határozatott.

Magyar Ország.

Ferdinánd kir. Fő Herczeg Magyar Ország' Fő Hadi Kormányzója, az Országban fekvő Katonaságnak vizsgálása végett, Kássán, Ungváron, és Munkácsen keresztül utazván, ez alkalmatossággal Marmarost is megjárta, 's az ottan lévő sóbányákat, valamint a' Nagy-Bányai ezüst és arany-bányákat különös figyelmére méltóztatatta, 's így Debreczenen keresztül, Júl. 25d Budára ismét visszaérkezett.